

Η ίση συμμετοχή ανδρών και γυναικών στην πολιτική αποτελεί σημαντική προϋπόθεση για μια ουσιαστική δημοκρατία και χρηστή διακυβέρνηση. Εκτός από την ενίσχυση και βελτίωση του δημοκρατικού συστήματος, η συμμετοχή περισσότερων γυναικών στη λήψη πολιτικών αποφάσεων έχει σημαντικό θετικό αντίκτυπο στην κοινωνία, ο οποίος μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της ζωής γυναικών και ανδρών. Στα οφέλη συγκαταλέγονται δικαιότερες κοινωνίες και πιο συμμετοχική διακυβέρνηση, υψηλότερο βιοτικό επίπεδο, θετικές εξελίξεις στους τομείς της παιδείας, της υγείας και των υποδομών, καθώς και περιορισμός της πολιτικής διαφθοράς.

Αργή αλλά σταθερή πορεία των γυναικών προς την κορυφή

Την τελευταία δεκαετία αυξάνεται σταθερά το ποσοστό των γυναικών που κατέχουν ηγετικές θέσεις σε πολιτικά θεσμικά όργανα και στη δημόσια διοίκηση σε όλη την ΕΕ. Το παρακάτω γράφημα παρουσιάζει την πρόοδο που έχει σημειωθεί από το 2003 σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Σχήμα 1 — Πρόοδος στην ισορροπία των φύλων όσον αφορά την πολιτική εξουσία στην ΕΕ των 28, 2003-2015

Οι άνδρες εξακολουθούν να ελέγχουν την ηγεσία των πολιτικών κομμάτων

Οι γυναίκες στο περιθώριο ανεπίσημων δικτύων

Οι ηγέτες των περισσότερων πολιτικών κομμάτων στην ΕΕ είναι άνδρες, όπως καταδεικνύει έκθεση του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων (EIGE) με θέμα την ισότητα των φύλων στην εξουσία και τη λήψη αποφάσεων (2015). Η έκθεση επισημαίνει ότι οι γυναίκες αντιστοιχούσαν μόλις στο 13 % των ηγετών και στο 33 % των αναπληρωτών ηγετών των μεγάλων πολιτικών κομμάτων σε όλη την ΕΕ το 2014. Τα επίσημα και ανεπίσημα δίκτυα που λειτουργούν στο πλαίσιο πολιτικών κομμάτων επηρεάζουν καθοριστικά την ανέλιξη σε ηγετικές θέσεις, τη διατήρηση της κομματικής υποστήριξης και την εφαρμογή αλλαγών στις πολιτικές. Οι άνδρες είναι εκείνοι που συμμετέχουν κατεξοχήν στις δραστηριότητες ανεπίσημης δικτύωσης μετά το ωράριο εργασίας. Κατά συνέπεια, η ύπαρξη των εν λόγω δικτύων σε χώρους όπου επικρατεί η ανδρική παρουσία μπορεί να διατηρήσει την ανδρική κυριαρχία και ηγεσία (έκθεση του EIGE με θέμα την ισότητα των φύλων στην εξουσία και τη λήψη αποφάσεων).

Τα στερεότυπα των φύλων κρατούν τις γυναίκες μακριά από τις ηγετικές θέσεις

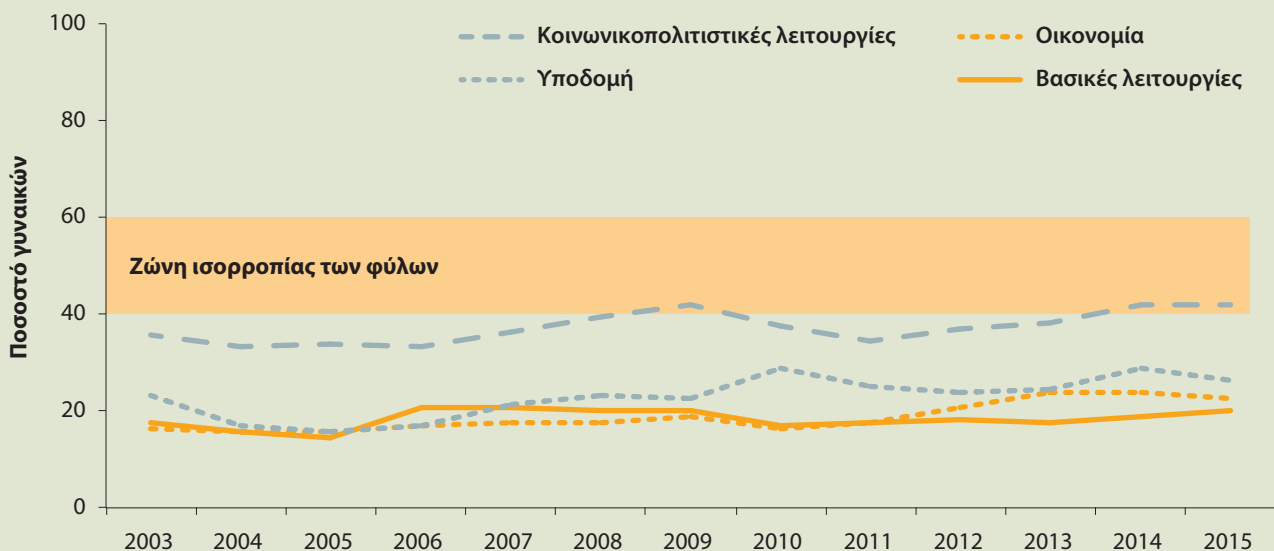
Η συντήρηση των στερεοτύπων με βάση το φύλο και της εσωτερικής νοοτροπίας πολλών πολιτικών κομμάτων,

η οποία χαρακτηρίζεται από το επικρατέστερο «αρσενικό» προφίλ ηγεσίας, συνεχίζουν να αποτελούν εμπόδιο στην ίση εκπροσώπηση. Οι ηγετικές θέσεις καταλαμβάνονται παραδοσιακά κυρίως από άνδρες. Τα χαρακτηριστικά και οι ικανότητες που αναμένεται να διαθέτουν οι ηγέτες —όπως η επιβολή, η υπεροχή ή η ορθολογική σκέψη— θεωρούνται τυπικά ανδρικά χαρακτηριστικά, με αποτέλεσμα η ηγεσία να συσχετίζεται συχνά με τους άνδρες. Τα στερεότυπα των φύλων αντανακλώνται επίσης στην κατανομή των υπουργικών χαρτοφυλακίων και των ανώτερων διοικητικών θέσεων σε υπουργεία. Οι άνδρες κυριαρχούν σε χαρτοφυλάκια που σχετίζονται με τις βασικές κρατικές λειτουργίες, όπως η άμυνα, η δικαιοσύνη και η εξωτερική πολιτική, ενώ οι γυναίκες αναλαμβάνουν κυρίως υπουργεία με κοινωνικοπολιτιστικές λειτουργίες, ενισχύοντας με αυτό τον τρόπο το στερεότυπο ότι είναι πιο κατάλληλες για τομείς όπως η παιδεία, η υγεία και ο πολιτισμός.

Τα πολιτικά κόμματα κλείνουν τις πόρτες τους στις γυναίκες

Τα πολιτικά κόμματα έχουν πρωταρχικό ρόλο στον καθορισμό της ποσότητας και της ποιότητας των ευκαιριών συμμετοχής των γυναικών στην κομματική πολιτική. Οι ευκαιρίες που έχουν οι γυναίκες να αναλάβουν ηγετικές θέσεις εξαρτώνται επίσης από τα πολιτικά κόμματα και από τις κομματικές ελίτ που ελέγχουν τις διαδικασίες επιλογής και έγκρισης μελών. Επιπλέον, τα πολιτικά κόμματα αποφασίζουν για την ιεράρχηση των υποψηφίων στους εκλογικούς συνδυασμούς και στους δεσμευμένους συνδυασμούς (λίστες) των εκλογικών περιφερειών, καθώς και στις κομματικές δομές. Εξαιτίας των παραπάνω, τα πολιτικά κόμματα συχνά χαρακτηρίζονται ως «θυροφύλακες».

Σχήμα 2 — Αναλογία γυναικών σε κυβερνητικές θέσεις στην ΕΕ των 28 με κριτήριο το είδος του χαρτοφυλακίου, 2003-2015

Ποια μέτρα λαμβάνονται για τη βελτίωση της ισορροπίας των φύλων;

Αρκετά κράτη μέλη της ΕΕ έχουν ενισχύσει τη δέσμευσή τους για την ισότητα των φύλων στη λήψη πολιτικών αποφάσεων, θεσπίζοντας υποχρεωτικές ή προαιρετικές ποσοστώσεις φύλου προκειμένου να επέλθει ισορροπία στην πολιτική και να οριστούν στόχοι για την ισορροπία των φύλων κατά την επιλογή υποψηφίων. Σύμφωνα με τα ευρήματα έρευνας του EIGE, η μεγαλύτερη αύξηση του αριθμού των γυναικών στην πολιτική από το 2003 σημειώθηκε κατά μέσο όρο στα κράτη μέλη με υποχρεωτικές ή προαιρετικές ποσοστώσεις. Τα στοιχεία καταδεικνύουν αύξηση κατά 10 %, με αποτέλεσμα ο μέσος όρος συμμετοχής των γυναικών στα εθνικά κοινοβούλια το 2014 να ανέρχεται σε 29 %. Στις χώρες χωρίς ποσοστώσεις, η εκπροσώπηση των γυναικών ανήλθε σε 27 %, με ελάχιστη κατά μέσο όρο αύξηση την τελευταία δεκαετία. Οι ποσοστώσεις είναι ένα μόνο μέτρο για τη βελτίωση της ισορροπίας των φύλων. Από μόνες τους όμως δεν αρκούν. Χρειάζονται και άλλα μέτρα, όπως δημόσιες συζητήσεις, εκστρατείες, τακτική παρακολούθηση και ολιστικά προγράμματα, προκειμένου να ενθαρρύνεται η συμμετοχή περισσότερων γυναικών στην πολιτική.

Ορθές πρακτικές για την ενίσχυση του ρόλου των γυναικών στη λήψη πολιτικών αποφάσεων

Το EIGE προσδιόρισε μια σειρά ορθών πρακτικών για την κατάρτιση και την ενίσχυση περισσότερων γυναικών με τις δεξιότητες που απαιτούνται για πολιτική σταδιοδρομία στο πλαίσιο ενός πιο διαφοροποιημένου και αντιπροσωπευτικού περιβάλλοντος.

Στοχοθετημένα μέτρα και πρωτοβουλίες: Διαπιστώνεται ότι τα υποχρεωτικά νομοθετικά ή προαιρετικά μέτρα που εφαρμόζονται από τα πολιτικά κόμματα αυξάνουν τη συμμετοχή των γυναικών στη λήψη αποφάσεων. Μια ευρύτερη σειρά στοχοθετημένων κινήτρων, όπως δημόσιες συζητήσεις, εκστρατείες ευαισθητοποίησης, καθώς και μεγαλύτερη διαφάνεια στις πρακτικές προσλήψεων και επαγγελματικής εξέλιξης, κρίνονται επίσης σημαντικά για την πρόοδο στον συγκεκριμένο τομέα.

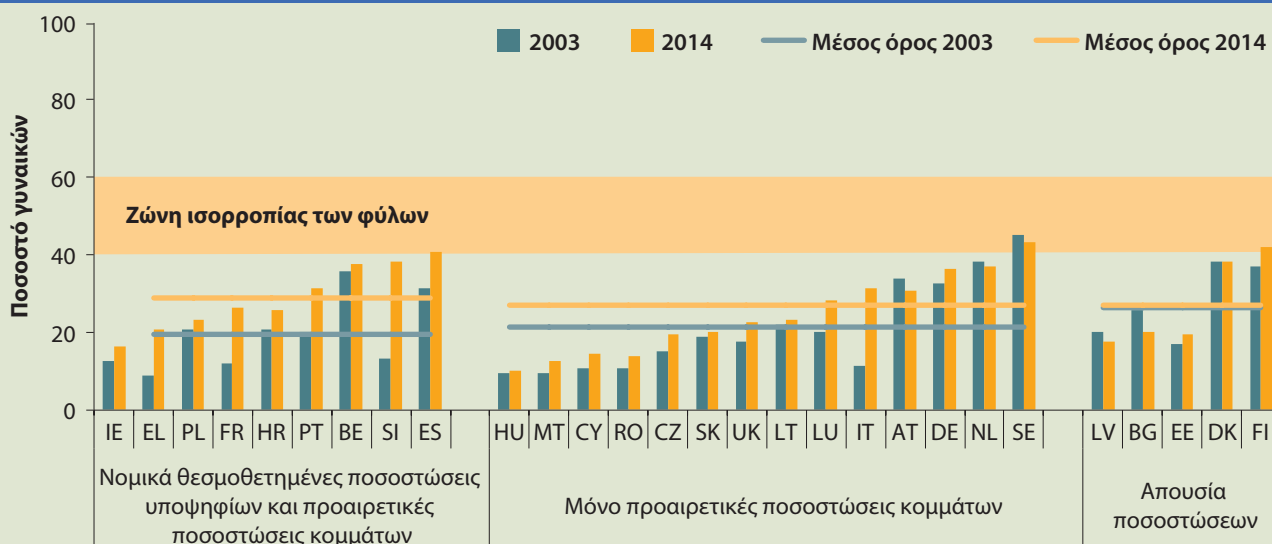
Τακτική παρακολούθηση: Ένα σημαντικό στοιχείο είναι η παρακολούθηση των εξελίξεων και η αξιολόγηση της επιτυχίας των πρωτοβουλιών. Η βάση δεδομένων του EIGE με τα στατιστικά στοιχεία για τα φύλα μπορεί να συμβάλει στην παρακολούθηση, καθώς παρέχει πρόσβαση σε στοιχεία ανά φύλο με δυνατότητα σύγκρισης μεταξύ όλων των κρατών μελών της ΕΕ.

Το EIGE εκδίδει σε τακτική βάση εκθέσεις που εξετάζουν διάφορους τομείς της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου (BPfA), όπως έχει ζητηθεί από τις προεδρίες του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι τελευταίες εκθέσεις περιλαμβάνουν τα εξής θέματα:

- Ισότητα των φύλων σε θέσεις εξουσίας και λήψη αποφάσεων (2016)
- Χάσμα μεταξύ των φύλων στις συντάξεις της ΕΕ (2015)
- Ισότητα των φύλων και οικονομική ανεξαρτησία: εργασία με μειωμένο ωράριο και αυτοαπασχόληση (2014).

Μπορείτε να διαβάσετε όλες τις προηγούμενες εκθέσεις και δημοσιεύσεις BPfA του EIGE στη διεύθυνση <http://eige.europa.eu/>

Σχήμα 3 — Αναλογία γυναικών στα εθνικά κοινοβούλια των κρατών που χρησιμοποιούν ποσοστώσεις, 2003-2015

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Βάση δεδομένων για τη συμμετοχή γυναικών και ανδρών στη λήψη αποφάσεων- QuotaProject, διαθέσιμη στον δικτυακό τόπο: <http://www.quotaproject.org/>- Krook, 2009- Thames and Williams, 2013.

Προσέλκυση νέων γυναικών: Η υπο-εκπροσώπηση των γυναικών σε αιρετά αξιώματα θα συνεχιστεί, εκτός αν περισσότερες νέες γυναίκες παρακινήθούν να ασχοληθούν με την πολιτική. Μέτρα όπως η καθοδήγηση, εκπαιδευτικά προγράμματα, δημόσιες εκστρατείες και η επαγγελματική δικτύωση μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην παρότρυνση περισσότερων γυναικών να θέσουν υποψηφιότητα για αξιώματα και στην προετοιμασία τους για μια πολιτική σταδιοδρομία.

Ευαισθητοποιημένα κοινοβούλια ως προς τη διάσταση του φύλου

Τα κοινοβούλια που δημιουργούν ένα ευνοϊκό περιβάλλον για τις γυναίκες, απαλλαγμένο από πρακτικές διακρίσεων και παρενοχλήσεις στον χώρο εργασίας, μπορούν να υποστηρίξουν την ενεργό συμμετοχή περισσότερων γυναικών στην πολιτική. Το EIGE αναπτύσσει ένα διαδικτυακό,

Ισορροπία των φύλων: Μια γενικά αποδεκτή αναλογία είναι 40/60.

Ισοτιμία των φύλων: Αριθμητική έννοια που συχνά αντιστοιχεί σε αναλογία 50/50.

Κρίσιμη μάζα: Όταν τουλάχιστον 30 % των γυναικών ή ανδρών εκπροσωπούνται σε θέσεις λήψης αποφάσεων.

Πηγή: Γλωσσάριο Ισότητας των Φύλων και Θησαυρός
<http://eige.europa.eu/rdc/thesaurus>

διαδραστικό εργαλείο που συμβάλλει στην αποτίμηση της ευαισθητοποίησης των πολιτικών θεσμικών οργάνων ως προς τη διάσταση του φύλου. Το εργαλείο εξετάζει μια σειρά βασικών κριτηρίων, από τα εκλογικά συστήματα μέχρι τις συνθήκες εργασίας στα κοινοβούλια. Εξετάζοντας τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες ως πολιτικοί σε όλα τα στάδια της σταδιοδρομίας τους, αυτό το νέο εργαλείο θα βοηθήσει τα θεσμικά όργανα να εντοπίσουν τις πρακτικές διακρίσεων και να αναπτύξουν μέτρα για την αντιμετώπισή τους.

Προτεραιότητες πολιτικής της ΕΕ

Η δέσμευση της ΕΕ για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών στη λήψη αποφάσεων ενισχύεται στη στρατηγική δέσμευση της Επιτροπής για την ισότητα των φύλων την περίοδο 2016-2019. Ορίζει την προαγωγή της ισότητας των φύλων στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων ως μία από τους έξι τομείς προτεραιότητας. Το έγγραφο περιγράφει επίσης δράσεις για τη συλλογή και διάδοση δεδομένων σχετικά με τα ποσοστά ανδρών και γυναικών που κατέχουν υψηλόβαθμες θέσεις λήψης αποφάσεων, σε στενή συνεργασία με το EIGE.

Το ευρωπαϊκό σύμφωνο για την ισότητα των φύλων για την περίοδο 2011-2020 επιβεβαιώνει εκ νέου τη δέσμευση του Συμβουλίου για την ισότητα των φύλων, επιδιώκει δε ειδικότερα την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στον πολιτικό και οικονομικό βίο.

Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων

Το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE) είναι το κέντρο γνώσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα θέματα ισότητας των φύλων. Στηρίζει τις/τους υπεύθυνες/-ους για τη χάραξη πολιτικής και όλα τα αρμόδια θεσμικά όργανα στις προσπάθειές τους να γίνει η ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών πραγματικότητα για όλες τις Ευρωπαίες και όλους τους Ευρωπαίους, παρέχοντας εξειδικευμένη γνώση, καθώς και αξιόπιστα και συγκρίσιμα δεδομένα σε θέματα ισότητας των φύλων στην Ευρώπη.

Περισσότερες πληροφορίες

<http://eige.europa.eu>
[facebook.com/eige.europa.eu](https://www.facebook.com/eige.europa.eu)
twitter.com/eurogender
[youtube.com/eurogender](https://www.youtube.com/eurogender)
eige.sec@eige.europa.eu
+370 52157444